

доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. OECD labour market outcomes – Temporary and part-time employment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/els/emp/oecdlabourmarketoutcomes-temporaryandpart-timeemployment.htm>
3. Revised code of good practice in the provision of transnational education: Human Resources Development Working Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hrd.apec.org/index.php/Transnational_Education
4. Седунова С.Ю. Трансграничное образование: теория и практика, возможность и реальность [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pskgu.ru/projects/pgu/storage/wg6110/wgpgpu13/wgpgpu_13_31.pdf
5. Benchmarking progress on new ways of working and new forms of business across Europe: ECaTT Final Report – August 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecatt.com/>
6. Measuring the Information Society 2012: ITU: International Telecommunication Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.itu.int/ITU-D/ict/publications/idi/index.html>
7. Coursera [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.coursera.org/>

References

1. Work in Ukraine in 2012, Kyiv. Government service of statistics of Ukraine. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. OECD labour market outcomes - Temporary and part-time employment. URL: <http://www.oecd.org/els/emp/oecdlabourmarketoutcomes-temporaryandpart-timeemployment.htm>
3. Revised code of good practice in the provision of transnational education: Human Resources Development Working Group. URL: http://hrd.apec.org/index.php/Transnational_Education
4. Sedunova S.Y. Transnational education: theory and practice, opportunity and reality. URL: http://pskgu.ru/projects/pgu/storage/wg6110/wgpgpu13/wgpgpu_13_31.pdf
5. Benchmarking progress on new ways of working and new forms of business across Europe: ECaTT Final Report - August 2000. URL: <http://www.ecatt.com/>
6. Measuring the Information Society 2012 - ITU: International Telecommunication Union. URL: <http://www.itu.int/ITU-D/ict/publications/idi/index.html>
7. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/>

Рецензія/Peer review : 10.9.2013 р.

Надрукована/Printed : 2.10.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Кукурудза І.І.

УДК 330.322

М.С. БАБИЧ, Л.Б. БУШОВСЬКА

Хмельницький національний університет

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У даній статті визначено основні тенденції та фактори, що визначають інвестиційну привабливість області, проведено аналіз надходження іноземних інвестицій в основний капітал. Визначено ряд державних економіко-правових заходів для поліпшення ситуації на ринку інвестицій. Запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату та залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний ринок, підприємство, основний капітал, іноземні інвестиції.

M.S. BABICH, L.B. BUSHOVSKA

Khmelnytsky National University

ESTIMATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF KHMELNYTSKY AREA

Abstract – The aim of this article is a theoretical and practical ground of basic tendencies and factors that determine the investment attractiveness of the Khmelnytsky area. In Ukraine there are factors that attract foreign investors: capacious market, subzero cost of labour force, profitable geographical location, favourable climatic terms. From experience of the postsocial European countries evidently, that foreign investments more active in all come not there, where a capital failing, but there, where already intensive come true capital investment. One of pre-conditions of intensification of foreign capital investments in the economy of Khmelnytsky region there is an increase of trust from the side of foreign investors to the terms of doing business in a region. Therefore the primary purpose of increase of level of economic development of region is forming of favourable investment climate of region through minimization of investment risks.

Keywords: investments, investment activity, investment market, enterprise, fixed assets, foreign investments.

Постановка завдання. Розвиток інвестиційної діяльності, спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища та суттєве нарощування обсягів інвестицій, є актуальними завданнями в умовах ринкових перетворень.

Активізація інвестиційного процесу є вирішальною умовою продовження соціально-економічних перетворень. Реальна економічна ситуація в Україні значно ускладнює інвестиційну діяльність. Обсяг вкладень не забезпечує передумов економічного зростання і навіть повноцінного відтворення наявного стану. Фактично країна існує за рахунок безповоротного споживання успадкованого від радянських часів виробничого потенціалу. Необхідно розробити адекватний ринковим відносинам інвестиційний механізм,

що органічно поєднає форми приватного і державного інвестування та забезпечить оптимізацію взаємозв'язків різних суб'єктів інвестиційної діяльності, створення відповідної законодавчо-нормативної бази та інші заходи, що регламентують інвестиційний процес окремої фірми чи галузі, і національної економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Проблема підвищення ефективності інвестицій та інвестиційної діяльності є предметом дослідження у працях вітчизняних вчених: Крупки Я.Д., Омельченка А.В., Онищенко В., Пересади А.А., Татаренко Н.О.; російських науковців: Четиркіна Е.М., Бочарова В.В., Лівшиця В.Н.; закордонних теоретиків: Бланка І.А., Бернса В., Бірмана В.С., Кейнса Дж.М., Вільямса Я., Гітмана Л.Д. і Джонка М.Д.

Разом з тим, значні аспекти теорії і практики інвестування в умовах ринкового середовища не здобули вагомому розвитку. Потребують подальшого дослідження питань податкового регулювання інвестиційної діяльності та питань, що стосуються активізації інвестиційних процесів. Необхідним є формування підходів до шляхів покращення інвестиційного клімату та залучення іноземних інвестицій. Виявлення шляхів покращення інвестиційного клімату та залучення іноземних інвестицій визначило актуальність теми, мету і завдання дослідження.

Метою даної статті є теоретичне та практичне обґрунтування основних тенденцій та факторів, що визначають інвестиційну привабливість Хмельницької області.

Вклад основного матеріалу. Основними чинниками, що негативно впливають на інвестиційний клімат і зумовлюють високий ризик інвестування в Україні, є надто затяжний і непослідовний характер ринкового реформування економіки, правова, економічна й політична нестабільність, недосконала фінансово-кредитна й податкова системи, низький рівень розвитку ринкової інфраструктури, високий рівень тінізації економіки, відсутність ринку землі. Водночас в Україні існують чинники, які приваблюють іноземних інвесторів: місткий ринок, низька ціна робочої сили, вигідне географічне положення, сприятливі кліматичні умови. З досвіду постсоціалістичних європейських країн видно, що іноземні інвестиції найактивніше надходять не туди, де бракує капіталу, а туди, де уже інтенсивно здійснюються капіталовкладення.

Хмельницька область належить до інвестиційно привабливих регіонів України. Вигідне географічне розташування, поєднання значного економічного та природно-ресурсного потенціалу з традиційно високим потенціалом ділової активності місцевого населення сприяли формуванню області як регіону, сприятливого для бізнесу.

Територіальні чинники відіграють визначальну роль у надходженні інвестицій у Хмельницьку область, а відповідно, і у формуванні економічного потенціалу регіонів. На сьогодні Хмельниччина не є прикладом виваженої регіональної політики в забезпеченості інвестиціями, але починаючи з 2009 р. в області відбувається зростання приросту інвестицій. Протягом останніх років поступово нарощуються темпи залучення інвестицій [5]. Під час досліджуваного періоду підприємствами та організаціями всіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування в економіку області спрямовано 727,6 млн грн інвестицій в основний капітал (табл. 1).

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал підприємств Хмельницької області

№ пор.	Показники	Роки			
		2009	2010	2011	2012
1	Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах, млн грн.)	400,1	455,5	568,2	727,6
2	Індекси фізичного обсягу інвестицій в основний капітал (у відсотках до попереднього року)	86,5	95,5	109,3	121,0

Як видно з табл. 1, останнім часом намітилася тенденція до зростання інвестицій в основний капітал. Аналіз показує, що приріст інвестицій у фактичних цінах в основний капітал у порівнянні з попереднім періодом становив у 2012 р. 28,05%.

Найбільше інвестицій надійшло у харчову промисловість – 50,6%, машинобудування – 26,9% (табл. 2). Зазначені позитивні моменти пов'язані з тим, що робота органів місцевої влади та податкової служби була спрямована на боротьбу з тінізацією економіки області, яка є перешкодою в подальшому реактивному розвитку регіональних інвестиційних процесів. Розширенню інвестиційної зацікавленості іноземних інвесторів в економіці Хмельницької області сприяє й ряд інвестиційних проєктів, запропонованих Хмельницькою обласною державною адміністрацією.

Що стосується іноземних інвестицій в промисловість Хмельницької області, то тут необхідно зупинитись більш предметно, оскільки іноземні інвестори приймають активну участь у розбудові промисловості регіону, шляхом створення успішно функціонуючих спільних підприємств у стратегічно важливих галузях економіки.

Інвестиції в основний капітал за видами промислової діяльності підприємств Хмельницької області

№ пор.	Види промислової діяльності	Роки	
		2011	2012
1	Обробна промисловість	50972	38030
1.1	харчова промисловість	28163	19257
1.2	легка промисловість	1600	1336
1.3	обробка деревини	454	467
1.4	металургія та обробка металу	1063	1398
1.5	машинобудування	8744	10220
1.6	інша обробна промисловість	10948	5352

Станом на 1 січня 2012 р. іноземними інвесторами в Україну було вкладено 5339,0 млн дол. США, лише у промисловість України – 2690,6 млн дол. США, що становить 50,4 % загального обсягу іноземних інвестицій в нашу країну. З цієї суми на Хмельницьку область припадає 28,5 млн дол. США (0,5%).

Таблиця 3

Залучення іноземних інвестицій у промисловість Хмельницької області (млн дол. США)

	Станом на 1.01.2010 р.		Станом на 1.01.2011 р.		Станом на 1.01.2012 р.	
	сума	%	сума	%	сума	%
Всього по Україні	1725	100	2285	100	2690	100
Хмельницька область	8	0,46	12	0,53	15	0,56

Приріст склав 3 млн дол. США, це збільшення відбулось у формі грошових внесків (56%) та за рахунок майна (44%). А такі форми, як внески цінних паперів, нематеріальних активів, скасування боргу, що мали місце в структурі надходжень інших регіонів, не використовувалися.

Для підприємств з іноземними інвестиціями характерні невеликі за розміром статутні фонди, схильність до диверсифікації видів діяльності, а серед іноземних інвесторів переважають дрібні фірми, головним інтересом яких є швидке отримання прибутку, і надзвичайно мала кількість стратегічних інвесторів, які готові вкладати кошти у довгострокові проекти.

Що стосується Хмельницької області, то показник обсягу інвестицій на душу населення становить 19,9 дол. США і є одним з найнижчих серед регіонів-сусідів (рис. 1) [3]. Наявність великого інвестора в регіоні суттєво впливає на ситуацію по області в цілому. Значні відмінності в розподілі іноземного капіталу пояснюються економічним потенціалом регіону та діяльністю місцевої влади щодо залучення інвесторів.

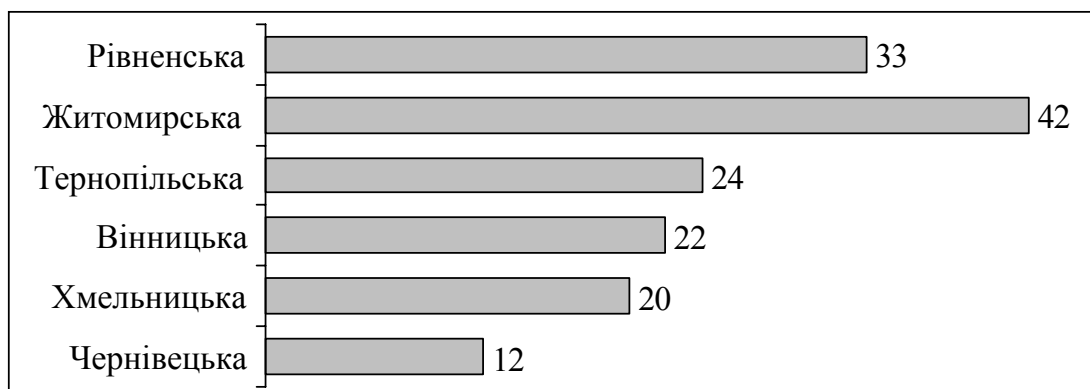

Рис. 1. Обсяг іноземних інвестицій на душу населення в окремих регіонах України на 1.01.2012 р.

Аналіз практики іноземного інвестування свідчить, що при прийнятті рішення щодо інвестування інвестор враховує:

- розміщення об'єкта інвестування поблизу основних ринків;
- легкість доступу до сировини та робочої сили;
- наявність розвинутої транспортної інфраструктури;
- конкурентоспроможність товарів та послуг, які надаватиме об'єкт інвестування;
- забезпеченість об'єкта інженерними комунікаціями;
- наявність розвинутої системи сучасних видів зв'язку;
- знання ринків збуту;
- соціально-політичну стабільність в регіоні;
- наявність робочої сили, яка не потребує соціальної підготовки;

- сприятливість екологічної ситуації;
- ставлення місцевої влади до інвесторів;
- готовність влади створювати прийнятні умови для іноземних інвесторів;
- відсутність бюрократичних бар'єрів на шляху інвесторів.

На сьогоднішній день основними проблемами, що стримують інвестиційну діяльність та збільшення обсягу інвестицій, є: технічна і технологічна відсталість більшості підприємств, що виробляють неконкурентоспроможну продукцію; неналежний рівень управління підприємствами; надто висока питома вага майнових внесків; мізерна кількість інвестицій у виді інтелектуальної власності; слабка інноваційна діяльність підприємств міста; кредиторська та дебіторська заборгованість більшості підприємств.

Шляхами покращення інвестиційної привабливості є:

- забезпечення реального низького рівня інфляції та передбачуваність рівня цін в економіці;
- створення простої і зрозумілої системи оподаткування;
- надання пільг малому та середньому бізнесу;
- функціонування сприятливого митного і валютного законодавства [4, с.11].

Висновок. Отже, можна виділити ряд пропозицій щодо інвестування Хмельницької області. Насамперед пропонується співпраця у таких напрямках:

- вкладення інвестицій у розвиток пріоритетних для області напрямків або у розвиток того чи іншого підприємства;
- створення спільних підприємств;
- робота підприємств області на давальницькій сировині.

Також, підсумовуючи дослідження іноземного інвестування в економіку Хмельницької області, можна зазначити, що однією з визначальних передумов інтенсифікації іноземних капіталовкладень в господарство Хмельниччини є підвищення довіри з боку іноземних інвесторів до умов ведення бізнесу в регіоні. Тому основною метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону є формування сприятливого інвестиційного клімату регіону через мінімізацію інвестиційних ризиків.

Література

1. Бондар М.І. Стан та вдосконалення аналізу ефективності інвестицій / М.І. Бондар // Економіка та держава. – 2010. – № 2. – С. 8–11.
2. Данилишин Б.М. Сприятливий інвестиційний клімат – передумова економічного розвитку регіону / Б.М. Данилишин // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 15–18.
3. Ковальчук О.В. Моніторинг інвестиційних процесів в Україні / О.В. Ковальчук // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 7. – С. 36–42.
4. Носова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи / О.В. Носова // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 3. – С. 119–136.
5. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html#sg

References

1. Bondar M.I. Stan ta vdoskonalennia analizu efektyvnosti investytsii// Ekonomika ta derzhava. – 2010. – 2. – s.8-11.
2. Danylyshyn B.M. Spryiatlyvyi investytsiinyi klimat – peredumova ekonomichnoho rozvytku rehionu // Finansy Ukrainy. -2011. - 3. – S.15-18.
3. Kovalchuk O.V. Monitorynh investytsiinykh protsesiv v Ukraini / O.V. Kovalchuk // Aktualni problemy ekonomiky. - 2011. - 7. – S.36-42.
4. Nosova O.V. Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy: osnovni pidkhody / O.V. Nosova // Ekonomika i prohnozuvannia. – 2012. – 3. – S. 119-136.
5. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html#sg

Рецензія/Peer review : 20.9.2013 р. Надрукована/Printed :2.10.2013 р.
Рецензент: д.е.н., проф., зав.кафедри економічної теорії ХНУ - Лук'янова В.В.